

A gödöllői kir. kastélykert gymnocladusai.

Közli: Kallina Károly, m. kir. erdőmester.

A gödöllői kastélykert dús fatenyészetéből a caesalpineák családjába tartozó gymnocladusok két igen szép példánya vonja magára mindenki figyelmét. Ez a szép fa, a gymnocladus canadensis, Lamb. (Geweih-Schussser, Kentuckischer Caffeebaum) az erdőszre is becsesel bir, legalább a gödöllői korona uradalom faiskoláiban és homokterületein magvával tett kísérletek nem maradtak eredmény nélkül.

A kastély északi oldalán álló egyik példány mellmagasságban 209 cm kerülettel bir, és 3 m törzsmagasságnál ágazik el villásan, két egyenesen haladó főágra, az egész fa magassága 14 m. A kastély déli oldalán lévő másik példánynak mellmagasságban mért kerülete 211 cm és 3.5 m törzsmagasságnál ágazik el villásan kifutó, többé-kevésbé vízszintes ágazatba.

A sűrű szép lombzat magán hordja a déli növényzet jellegét, 60—80 cm hosszú levélnyélből áll, széles, kétszer, sőt háromszor szárnyas, kissé hegyezett, tojásdad, felül sötét, alul halványzöld levelekkel, a legalsó levélpár helyét egy kisebb levélke foglalja el.

Az itt leirt két példány közül az, a melyik a kastély által észak felől védve van, gyümölcsöt terem, míg a másikon ezt mindeddig nem lehetett észlelni.

A fa virágzási ideje junius közepétől junius végeig tartó időszakra esik. A virágok egylakiak, a hímporodák száma 10, igénytelen kinézésűek, fehérek. A mag gyorsan fejlődik, de a megtermékenyítés után, egynehány hüvely kivételével lehull. A mag 10—15 cm hosszú husos hüvelvben van elhelyezve, s nagyságra nézve megegyezik a közönséges lóbabbal; teljesen megéri októberben, de a hüvelyek télen át is rajta marad-

nak a fán. Lambert szerint a magot Kentuckyban kávé-surratum gyanánt használják.

A fiatalabb ágak s hajtások fája nagy bélel bir, hasonlóan a dióféához, az erősebb ágak és a törzs fája — az ágmetsetek után itélve — igen kemény és rózsapiros szinnel bir, a miért is, különösen butorgyártásra igen becses anyagot szolgáltatna.

Az itt leirt fák kora, a mennyiben ez a kastély- és kertekről szóló s itt feltalálható leírások nyomán megállapítható, 65 év; emellett megjegyeztetik, hogy mindkét fa teljesen ép és egészséges.

Az ezen fákról itt szedett kevés maggal az első kísérletek 1878. évben tétettek meg, a midőn is a mag — miután 24 órán át vízben áztatva volt — ápril közepén, a babathi és sziget-monostori faiskolában elvetetett, és 4 *cm* vastag erdei földkeveréssel betakartatott. Elvetés után 6 hétre már mutatkoztak az első apró növénykék és gyorsan fejlődve már az első évben 20—30 *cm* magasságot értek el, 3—4 levél-párral; itt megjegyzendő, hogy a fiatal csemeték leveleinek hegyezettebb s nyulánkabb alakja, némileg eltér a kifejlett fák leveleitől. A második évben a növekvés a megkezdett örvendetes módon tovább tartott, a csemeték már 50—60 *cm* magasak voltak, s a számos hajszálgyökérrel ellátott vezérgyökér 25—30 *cm* hosszúságot ért el. A csemeték életük 2-ik évében szorgalmasan megkapáltattak, gyomoktól tisztán tartattak, és a forró, száraz idő beálltával korán reggel megöntöztettek.

1880. tavaszán a 2 éves csemetéket részben a Gödöllő szomszédságában fekvő homokos agyagtalaju fácánkertben, részben pedig a sziget-monostori, nedves altalaju homokföldre ültettem ki sorfáknak a rendszeresített vadászati nyiladékokban, és pedig ezuttal minden földkeverék hozzáadása nélkül.

A kiültetés után következő két éven át a csemeték magassági növekvése szembetűnőleg csökkent, és az agancsszerű ágképződések hossza ekkor alig érte el a 10—12 *cm*-t. De harmad évre az elültetés után a magassági növekvés ismét élénkebb lett, és az 1880. évben kiültetett gymnocladusokból a sziget-monostori erdőbirtokon ma már oly egyedeket mutatnak fel, a melyeknek 5 *m* magasság mellett, mellmagasságban mért átmérőjük 12 *cm*.

Oly csemeték, melyek északról nem védett kötött agyagtalajra jutottak, ezt az örvendetes magassági növekvést nem tudják ugyan felmutatni, de mindamelllett életképességüket nem veszítették el.

A 2 éves gymnocladus csemetékkel megkezdett kísérletek a gödöllői erdőhivatal kerületében a nyerhető mag mennyiségéhez képest folytattatnak, és erre vonatkozólag örömmel észleltem, hogy e szép, magas törzsű fa — mely, mint a budapesti Margit szigeten levő példányok bizonyítják, a zárlatot is eltüri — a mi éghajlatunk alatt egészen jól tenyészik, nemcsak a hideget, de a forróságot és szárazságot is egyaránt kibírja, és dús, mélyre nyuló gyökérzetével különösen alkalmas déli fekvésű homokterületeink befásítására; ehhez járul még azon előny, hogy e fanemen eddig hernyók nem észleltettek, s hogy másrészt a vad sem bántja.

A sziget-monostori faiskolában jelenleg 500 darab 2 éves gymnocladus csemeténk van, a melyeket esetleges kísérletekre a fennálló árszabályban megállapított áron, szívesen bocsátom tisztelt szaktársaim rendelkezésére.